

รายงาน

การศึกษาไม้ดอกเมืองร้อนที่สถานีเกษตรหลวงปางตะ

ฉบับที่ 1



ธันวาคม 2535

รายงาน

การศึกษาไม้ดอกเมืองร้อนที่สถานีเกษตรหลวงปางตะ

ฉบับที่ 1



ธันวาคม 2535

คำนำ

โครงการศึกษาไม้ดอกเมืองร้อนของโครงการหลวง ได้เริ่มขึ้นโดยแนวความคิดของ ดร. อติสร กระแสชัย ที่จะพยายามเสาะหาพันธุ์ไม้ดอก ที่สามารถปลูกได้ในสภาพพื้นที่ราบ และไม่มีขีดจำกัดในเรื่องของความเย็นในการออกดอก โดยทั่วไปสภาพพื้นที่ของโครงการหลวง มีทั้งสถานที่ที่อยู่ในระดับสูงกว่า 1,000 เมตร และต่ำกว่า 1,000 เมตร ดังนั้นศูนย์ฯ ที่อยู่ในระดับพื้นที่ต่ำจะมีขีดจำกัดในการเลือกสรรไม้ดอกที่จะส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ผู้ประสานงานไม้ดอกโครงการหลวง จึงได้เริ่มโครงการไม้ดอกเมืองร้อนขึ้น โดยได้รวบรวมพันธุ์ไม้ดอก ทั้งในประเทศและต่างประเทศหลายอย่างเช่น แคลลาลิลลีจากประเทศนิวซีแลนด์ และปักษาสวรรค์ จากไต้หวัน ส่วนพันธุ์ไม้เมืองร้อนในประเทศได้เริ่มศึกษารวบรวมที่สถานีเกษตรหลวงปางตะ และได้สรุปรายงานการศึกษาไว้ในรายงานฉบับนี้แล้ว.



วันที่ สุริยะวงศ์

ฝ่ายไม้ดอกโครงการหลวง

โครงการศึกษาไม้ดอกเมืองร้อนที่ สถานีเกษตรหลวงปางดะ

สถานีเกษตรหลวงปางดะ ตั้งอยู่ในเขตหมู่บ้านปางดะ ตำบลสะเมิงใต้ ระยะทางจาก จังหวัดเชียงใหม่ ถึงสถานีฯ ประมาณ 47 กิโลเมตร โดยถนนสายทางดง-สะเมิง ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเล 700 เมตร พื้นที่ของสถานี 350 ไร่ ลักษณะเป็นพื้นที่ลาดเอียงมี Slope 5-35 % ดินร่วนเหนียวสีดํา และสีแดงอิฐ สภาพภูมิอากาศ อุณหภูมิสูงสุด 37 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด 8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ย 23.2 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 119.1 มม.

จากสภาพพื้นที่และภูมิอากาศของสถานีเกษตรหลวงปางดะ ไม่อํานวยในการส่งเสริมปลูก ไม้ดอกเมืองหนาว ดังนั้นทางผู้ประสานงานไม้ดอกโครงการหลวง ได้เห็นความสำคัญของไม้ดอกเมือง ร้อนที่มีอยู่ในเมืองไทยที่จะสามารถนำมาพัฒนาเป็นไม้ตัดดอกเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรที่อยู่ในสภาพพื้นที่ ต่ำกว่า 1,000 เมตร ให้มีรายได้ จึงได้เริ่มงานโครงการศึกษาและรวบรวมพันธุ์ไม้ไทยขึ้นที่สถานี เกษตรหลวงปางดะ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อคัดเลือกไม้ดอกที่เหมาะสมจะส่งเสริมให้เกษตรกรในสภาพพื้นที่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเล 1,000 เมตร ปลูกเป็นอาชีพได้
2. เพื่อรวบรวมและศึกษาพันธุ์ไม้ดอกของเมืองไทยเพื่อส่งออก

คณะทำงาน

- | | | |
|------------------|---------------|--|
| 1. ดร.อดิสร | กระแสนัย | ผู้ประสานงานไม้ดอก โครงการหลวง |
| 2. ดร.วิทยา | สุริยาภณานนท์ | ผู้ประสานงานไม้ดอก ปางดะ |
| 3. นายเกษมศักดิ์ | คำแพง | เจ้าหน้าที่วิจัยและส่งเสริมไม้ดอกปางดะ |
| 4. นางวันดี | สุริยะวงศ์ | ฝ่ายไม้ดอก โครงการหลวง |

ระยะเวลาดำเนินงาน

- การรวบรวมและศึกษาพันธุ์ว่าน เริ่ม 19 มิถุนายน ถึง 8 ธันวาคม 2535
- การศึกษาการปลูก Heliconia รุ่นที่ 1 เริ่ม 22 กรกฎาคม ถึง ธันวาคม 2535
- การศึกษาการปลูก Heliconia รุ่นที่ 2 เริ่ม 6 ตุลาคม 2535
- งานส่งเสริมปลูกขิงแดง เริ่ม สิงหาคม 2535

วิธีดำเนินการ

(1) การศึกษาและรวบรวมพันธุ์วาน

วิธีปลูก

- เตรียมแปลงขนาดกว้าง 1 เมตร ใช้วัสดุรองก้นหลุมขุยมะพร้าว, มูลวัว, เปลือกถั่ว และขุยมะพร้าว
- ระยะปลูก 1×1 เมตร ใช้แฉ่งปลูก
- พรางแสงด้วยซาแลน 50 %

พันธุ์

- วานเอ็นเหลื่อง
- วานกระบี่ทอง
- วานขมิ้นดำ
- วานเปาะหอม
- วานหารอยนาง
- วานธรณีเย็น
- วานมหาเมฆ
- วานขั้มคลุก
- วานมาเหลื่อง
- วานกระชายดำ
- วานมาขาว

การศึกษา

รวบรวมหัวพันธุ์วานพันธุ์เมืองจากถ้ำเชียงดาว อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ มาปลูกทดลองที่สถานีเกษตรหลวงปางดะ ในวันที่ 19 มิถุนายน และสิ้นสุดการศึกษาในวันที่ 8 ธันวาคม 2535 ได้ศึกษาลักษณะนิสัยการเจริญเติบโตพื้นฐานโดยทั่วไปของพันธุ์วาน 11 พันธุ์

ผลการศึกษา

ได้นำหัวพันธุ์วานมาทดลองปลูกจำนวน 11 ชนิด นั้น เริ่มปลูกในวันที่ 19 มิถุนายน 2535 ในเดือนกรกฎาคม และสิงหาคม ต้นวานทุกชนิดมีการเจริญเติบโต แตกกอมาก ยกเว้นวานธรณีเย็น มีการเจริญเติบโตช้ามาก ในเดือนสิงหาคม วานกระชายดำได้เริ่มให้ดอก แต่ดอกมีขนาดเล็กมาก ก้านสั้น ต่อมาเดือนพฤศจิกายน การเจริญของวานทุกชนิดมีการเจริญเติบโตสมบูรณ์เต็มที่ และในเดือนนี้วานมหาเมฆได้เริ่มให้ดอกสีขาวคล้ายดอกกระเจียว เมื่อถึงเดือนธันวาคมก็ยังไม่มีพันธุ์วานชนิดอื่นให้ดอกเลย จนกระทั่งวานทุกกอ ทุกชนิด ใบเริ่มเหลืองและต้นยุบตัวลง

สรุป

ผลการศึกษาวาน 11 ชนิดนี้ พบว่ามีวาน 2 ชนิด ที่ให้ดอกคือ วานกระชายดำ และวานมหาเมฆ แต่ลักษณะดอกที่ไต่ยังไม่มีความโน้มที่จะพัฒนาเป็นไม้ตัดดอกได้เลย ซึ่งจะต้องมีการรวบรวมและศึกษาพันธุ์ไม้พื้นเมืองที่มีความโน้มในการพัฒนาเป็นไม้ตัดดอกต่อไป

(2) การศึกษาการปลูก

วิธีปลูก

1. เตรียมแปลงกว้าง 1.20 เมตร ใช้วัสดุรองก้นหลุม มีปุ๋ยหมัก, มูลวัว, เปลือกถั่วลิสง, และขุยมะพร้าว
2. ย้ายต้นปลูกโดยใช้ระยะปลูก 1×1 เมตร พรางแสงด้วยซาแลน 50 %
3. การดูแลรักษาใช้ปุ๋ยเม็ด 15-15-15 และพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชเดือนละครั้ง

พันธุ์

ชุดแรกเริ่มปลูกในวันที่ 22 กรกฎาคม 2535 จำนวน 11 สายพันธุ์ ๆ ละ 6 ต้น

มีพันธุ์ดังต่อไปนี้

- Heliconia Golden Torch
- Heliconia St. Vincent Red
- Heliconia Sassy Pink
- Heliconia Fire Flash
- Heliconia Parakeet
- Heliconia Ladydi
- Heliconia Rubea
- Heliconia Dwarf
- Heliconia Humilis
- Heliconia Latispatha
- Heliconia Marginata



ชุดที่สอง เริ่มปลูกในเดือนสิงหาคม จำนวน 10 สายพันธุ์ ๗ ละ 10 ต้น
มีพันธุ์ดังต่อไปนี้

- *Heliconia wagneriana* Petersen
- *Heliconia indeca* Lamarck
- *Heliconia bihai* (L)
- *Heliconia metallica* Planchon & Linden
- *Heliconia collinsiana*
- *Heliconia psittacorum* × *H marginata*
- *Heliconia caribaea* Lamark × *H bihai* (L) - CV Jucquinii
- *Heliconia caribaea* Lamark × *H bihai* (L) - CV Kawanchi
- *Heliconia stricta* Huber

การศึกษา

ได้ส่งซื้อต้นพันธุ์ *Heliconia* จากคุณมนตรี แยมคลี จำนวน 21 สายพันธุ์ โดย
แบ่งส่ง 2 ชุด ชุดแรกจำนวน 11 สายพันธุ์ ปลูกในวันที่ 22 กรกฎาคม และชุดที่ 2 จำนวน 10 สายพันธุ์
ปลูกในเดือนสิงหาคม 2536 ได้เก็บข้อมูลเบื้องต้นคือ ความสูงต้น, ขนาดใบ, อายุออกดอก, สีดอก,
ความยาวก้าน และอายุปักแจกัน

ผลการศึกษา

Heliconia ชุดแรกที่ปลูกในวันที่ 22 กรกฎาคม 2535 จำนวน 10 สายพันธุ์
สายพันธุ์ละ 6 ต้น เก็บข้อมูลทุกต้นพบว่า สายพันธุ์ที่ไม่ให้ดอกคือ พันธุ์ *H. Marginata* และ
H. Humilis พันธุ์ที่ต้นสูงที่สุดคือ *H. Latispatha* สูงถึง 160 เซนติเมตร พันธุ์ต้นเตี้ยที่สุดคือ
H. Dwarf สูงแค่ 28 เซนติเมตร พันธุ์ที่ให้ดอกดกและแตกกอมากที่สุดคือ *H. Fire Flash* แต่
ดอกมีขนาดเล็ก ส่วนพันธุ์ที่มีอายุปักแจกันนานที่สุดคือพันธุ์ *H. St Vincent Red* นานถึง 25 วัน
พันธุ์ที่มีอายุปักแจกันรองลงมาก็คือ *H. Goldentorch*, *H. Parakeet*, *H. Sassy Pink*
อายุปักแจกัน 15-21 วัน พันธุ์ *H. Rubra*, *H. Ladydi*, *H. Dwarf*, *H. Fire Flash*
และ *H. Latispatha* อายุปักแจกัน 10-17 วัน

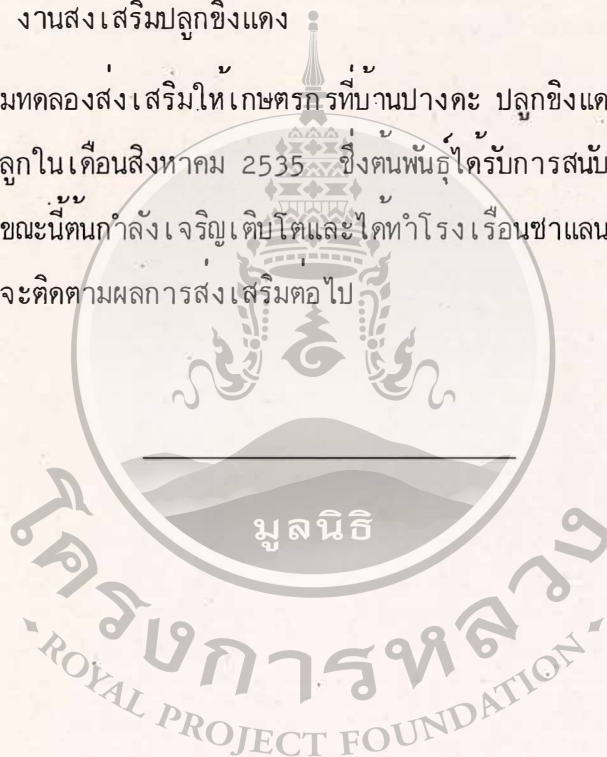
ส่วน *Heliconia* ชุดที่ 2 จำนวน 10 สายพันธุ์นั้น อยู่ระหว่างการเก็บข้อมูล
ยังไม่ให้ผลผลิต

สรุป

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการทดลองปลูก Heliconia ที่สถานีเกษตรหลวงปางดะ โดยชุดแรกปลูก 22 กรกฎาคม 2535 ถึงเดือนธันวาคม 2535 ระยะเวลาประมาณ 5 เดือน ต้นที่ปลูกยังไม่โตพอ การแตกกออ่อน ข้อมูลที่เก็บในปีแรกอาจจะไม่สมบูรณ์พอ บางพันธุ์ยังไม่ให้ดอกในช่วงฤดูนี้ ส่วนชุดที่สองปลูกเดือนสิงหาคม ต้นกำลังเติบโตยังไม่ให้ดอก แต่โดยทั่วไปพันธุ์ที่ให้ดอกแล้วมีแนวโน้มในการทำไม้ตัดดอกได้ดีทุกพันธุ์ และจากผลการศึกษายังไม่สามารถสรุปผลแน่นอนได้ ซึ่งยังจะต้องศึกษาและเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องอีกต่อไป

(3) งานส่งเสริมปลูกชิงแดง

ได้เริ่มทดลองส่งเสริมให้เกษตรกรที่บ้านปางดะ ปลูกชิงแดง 1 ราย พื้นที่ 1 งาน จำนวน 200 ต้น เริ่มปลูกในเดือนสิงหาคม 2535 ซึ่งต้นพันธุ์ได้รับการสนับสนุนจาก ดร.อดิศร กระแสชัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขณะนี้ต้นกำลังเจริญเติบโตและได้ทำโรงเรือนชาแลนพรางแสง 50 % ผลผลิตยังไม่ได้เก็บเกี่ยว ซึ่งจะติดตามผลการส่งเสริมต่อไป



งานรวบรวมและศึกษาพันธุ์ว่าน



ว่าน...เอ็นเหล็ก...

ความสูงต้น ...120..เซนติเมตร

ขนาดใบ กว้าง...19..เซนติเมตร ยาว...68..เซนติเมตร



มูลนิธิ

ว่าน...บ้านเลื่อง...

ความสูงต้น ..125...เซนติเมตร

ขนาดใบ กว้าง...17..เซนติเมตร ยาว...68..เซนติเมตร





มูลนิธิ

ว่าน...ชักมดลูก.....

ความสูงต้น ...146...เซนติเมตร

ขนาดใบ กว้าง...17...เซนติเมตร ยาว...74...เซนติเมตร

โครงการหลวง
ROYAL PROJECT FOUNDATION



มูลนิธิ

ว่าน...มันจี่.....

ความสูงต้น ...148...เซนติเมตร

ขนาดใบ กว้าง.22...เซนติเมตร ยาว...70...เซนติเมตร



มูลนิธิ

ว่าน...มหามะข...

ความสูงต้น ...120..เซนติเมตร

ขนาดใบ กว้าง..20..เซนติเมตร ยาว...65..เซนติเมตร

โครงการหลวง
ROYAL PROJECT FOUNDATION



มูลนิธิ

ว่าน...กระเบื้อง...

ความสูงต้น ...1.12...เซนติเมตร

ขนาดใบ กว้าง...10...เซนติเมตร ยาว...55...เซนติเมตร





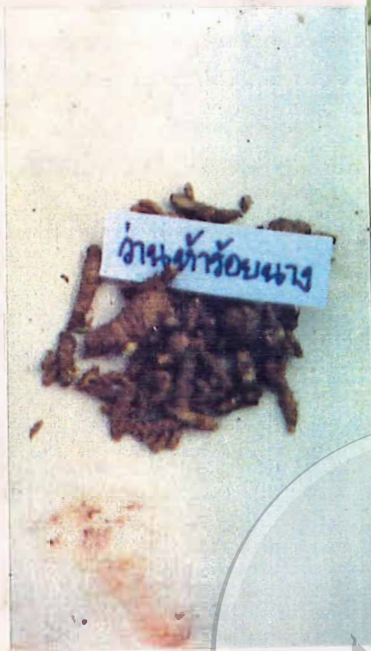
มูลนิธิ

ว่าน...ม้าขาว.....

ความสูงต้น ..140...เซนติเมตร

ขนาดใบ กว้าง...20..เซนติเมตร ยาว...70..เซนติเมตร

โครงการหลวง
ROYAL PROJECT FOUNDATION



มูลนิธิ

ว่าน...หัวร่อนนาง...

ความสูงต้น82...เซนติเมตร

ขนาดใบ กว้าง...12...เซนติเมตร ยาว...41...เซนติเมตร

โครงการหลวง
ROYAL PROJECT FOUNDATION



ความสูงต้น เซนติเมตร

ขนาดใบ กว้าง...11..เซนติเมตร ยาว.....11..เซนติเมตร





โครงการหลวง
ROYAL PROJECT FOUNDATION

ว่าน...เปราะหอม....

ความสูงต้น ...12...เซนติเมตร

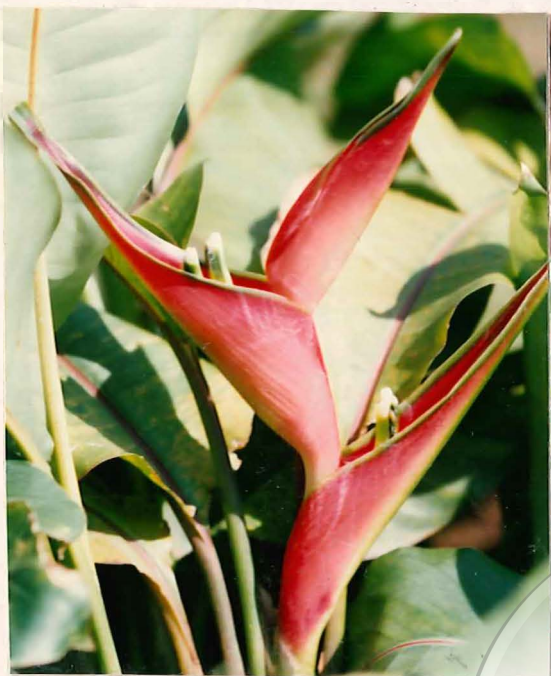
ขนาดใบ กว้าง...2...เซนติเมตร ยาว....9...เซนติเมตร



ว่าน...กระชายดำ...

ความสูงต้น ... 48..เซนติเมตร

ขนาดใบ กว้าง...12..เซนติเมตร ยาว...28..เซนติเมตร



H Dwarf

มูลนิธิ

ความสูงต้น	26 - 28	เซนติเมตร
ขนาดใบ	กว้าง 10	เซนติเมตร ยาว 32 เซนติเมตร
อายุเก็บเกี่ยว	88 - 89	วัน
จำนวนใบเมื่อออกดอก	5	ใบ
ความยาวก้านดอก (ดอก-ใบแรก)	3 - 4	เซนติเมตร
สีดอก	แดง- เขียว	
อายุปักแจกัน	11	วัน
จำนวนดอกที่ตัดได้ถึงธันวาคม	2535	2 ดอก / 6 กอ



H. Rubra

มูลนิธิ

ความสูงต้น 73 - 102 เซนติเมตร
 ขนาดใบ กว้าง 12 เซนติเมตร ยาว 35 เซนติเมตร
 อายุเก็บเกี่ยว 56 - 69 วัน
 จำนวนใบเมื่อออกดอก 4 - 5 ใบ
 ความยาวก้านดอก (ดอก-ใบแรก) 19 - 39 เซนติเมตร
 สีดอก ส้ม - แดง
 อายุปักแจกัน 1.1 - 1.5 วัน
 จำนวนดอกที่ตัดได้ถึงธันวาคม 2535 8.. ดอก / 6.00





H. Lady Di

มูลนิธิ

ความสูงต้น 92 - 105 เซนติเมตร

ขนาดใบ กว้าง 13 เซนติเมตร ยาว 47 เซนติเมตร

อายุเก็บเกี่ยว 104 วัน

จำนวนใบเมื่อออกดอก 5 - 8 ใบ

ความยาวก้านดอก (ดอก-ใบแรก) 35 - 45 เซนติเมตร

สีดอก แดง

อายุปักแจกัน 14 - 15 วัน

จำนวนดอกที่ตัดได้ถึงธันวาคม 2535 2 ดอก / กอ



H. Parakeet

มูลนิธิ

ความสูงต้น 117 - 143 เซนติเมตร

ขนาดใบ กว้าง 14 เซนติเมตร ยาว 58 เซนติเมตร

อายุเก็บเกี่ยว 85 - 132 วัน

จำนวนใบเมื่อออกดอก 4 - 6 ใบ

ความยาวก้านดอก (ดอก-ใบแรก) 25 - 44 เซนติเมตร

สีดอก เขียว - ชมพู

อายุปักแจกัน 18 - 21 วัน

จำนวนดอกที่ตัดได้ถึงธันวาคม 2535 7 ดอก / 6 กอ





H Humitis

มูลนิธิ

ความสูงต้น 26 เซ็นติเมตร

ขนาดใบ กว้าง 22 เซ็นติเมตร ยาว 71 เซ็นติเมตร

อายุเก็บเกี่ยว -

จำนวนใบเมื่อออกดอก -

ความยาวก้านดอก (ดอก-ใบแรก) -

สีดอก -

อายุปักแจกัน -

จำนวนดอกที่ตัดได้ถึงธันวาคม 2535 -



H. Marginata

มูลนิธิ

ความสูงต้น 95 เซนติเมตร

ขนาดใบ กว้าง 18 เซนติเมตร ยาว 70 เซนติเมตร

อายุเก็บเกี่ยว -

จำนวนใบเมื่อออกดอก -

ความยาวก้านดอก (ดอก-ใบแรก)..... -

สีดอก -

อายุปักแจกัน -

จำนวนดอกที่ตัดได้ถึงธันวาคม 2535 -



H Sassy Pink

มูลนิธิ

ความสูงต้น 96 เซ็นติเมตร
 ขนาดใบ กว้าง 14 เซ็นติเมตร ยาว 63 เซ็นติเมตร
 อายุเก็บเกี่ยว 85 วัน
 จำนวนใบเมื่อออกดอก 4 ใบ
 ความยาวก้านดอก (ดอก-ใบแรก) 53 เซ็นติเมตร
 สีดอก ส้ม-แดง
 อายุปักแจกัน 18 วัน
 จำนวนดอกที่ตัดได้ถึงธันวาคม 2535 1 ดอก / 6 กอ





H. Goldentorch

มูลนิธิ

ความสูงต้น 84 - 130 เซนติเมตร
 ขนาดใบ กว้าง 17 เซนติเมตร ยาว 68 เซนติเมตร
 อายุเก็บเกี่ยว 88 - 152 วัน
 จำนวนใบเมื่อออกดอก 4 - 6 ใบ
 ความยาวก้านดอก (ดอก-ใบแรก) 15 - 30 เซนติเมตร
 สีดอก เหลือง-ส้ม
 อายุปักแกล่น 15 - 19 วัน
 จำนวนดอกที่ตัดได้ถึงธันวาคม 2535 8 ดอก / 6 กอ



h Fire Flash
มูลนิธิ

ความสูงต้น 66 - 100 เซนติเมตร
 ขนาดใบ กว้าง 8 เซนติเมตร ยาว 41 เซนติเมตร
 อายุเก็บเกี่ยว 45 - 109 วัน
 จำนวนใบเมื่อออกดอก 4 - 5 ใบ
 ความยาวก้านดอก (ดอก-ใบแรก) 17 - 38 เซนติเมตร
 สีดอก แดง
 อายุปักแจกัน 10 - 17 วัน
 จำนวนดอกที่ตัดได้ถึงธันวาคม 2535 20 ดอก / 6 กอ





H. Latispatha

มูสนธิ

ความสูงต้น 125 - 160 เซนติเมตร
 ขนาดใบ กว้าง 22 ซม. ยาว 71 ซม.
 อายุเก็บเกี่ยว 76 - 77 วัน
 จำนวนใบเมื่อออกดอก ... 4 - 5 ใบ
 ความยาวก้านดอก (ดอก-ใบแรก) 23 - 74 เซนติเมตร
 สีดอก ส้ม - แดง
 อายุปักแจกัน 10 - 13 วัน
 จำนวนดอกที่ตัดได้ถึงธันวาคม 2535 4 ดอก / 6 กอ ...



H. St Vincent Red

มูลนิธิ

ความสูงต้น 98.-135. เซนติเมตร
 ขนาดใบ 10. x 48. เซนติเมตร
 อายุเก็บเกี่ยว 131. วัน
 จำนวนใบเมื่อออกดอก 4.-7. ใบ
 ความยาวก้านดอก (ดอก-ใบแรก) 18.-50. เซนติเมตร
 สีดอก แดงโดนสัน
 อายุปักแจกัน 20.-25. วัน
 จำนวนดอกที่ตัดได้ถึงธันวาคม 2535 7.. ดอก/6. กอ..

งานส่งเสริมปลูกชิงแดง



ชิงแดง
6 ต.ค 2535

มูลนิธิ



งานไม้ดอกส่วนกลาง